

Asiakaskeskeinen vähittäismarkkinamalli

Älyverkkoforum / kokous 7
15.6.2020

Energiateollisuus

Esityksen sisältö

- [Vapaaehtoinen yhteislaskutus](#) ja keskitetty vakuudenhallintajärjestely
- Toimitusvelvollisuuden uudistaminen
- Siirtomaksujen rakenteiden harmonisoinnin vaihtoehdot

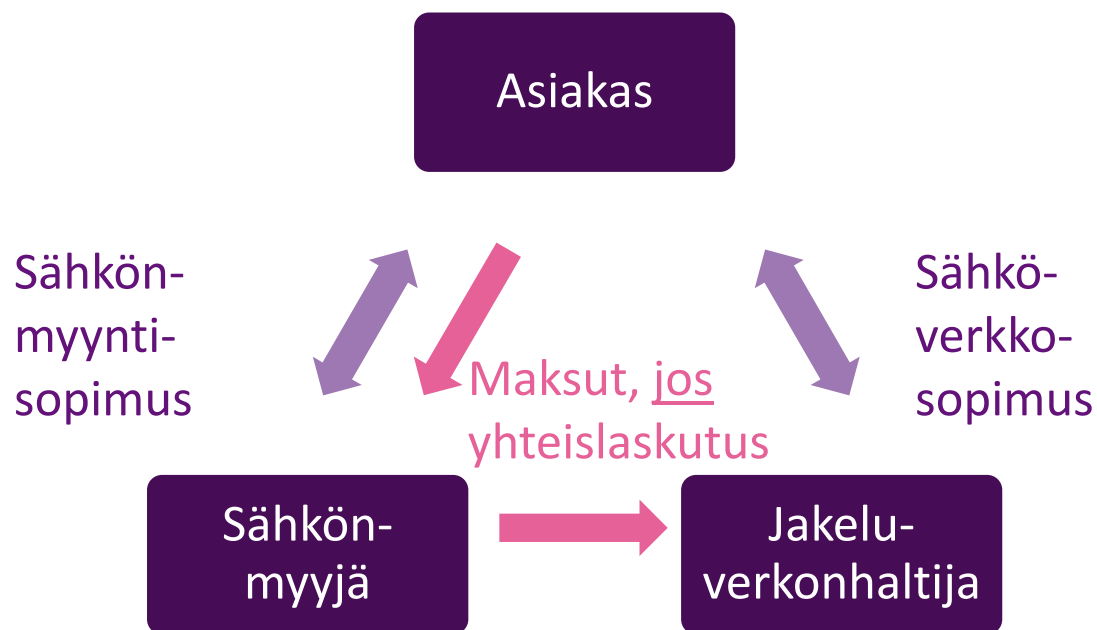
ET:n näkemys tavoiteltavasta vapaaehtoisesta yhteislaskumallista

- Pohjalla TEM:n älyverkkotyöryhmän raportti sekä ET:n markkina- ja verkkovaliokuntien tehtävänasettelu
- Työryhmä määrittä työnsä aluksi seuraavat tavoitteet ja reunaehdot
 - Verkonhaltijoille (ja datahubille) yhteislaskun mahdollistava järjestely on pakollinen: Myyjät päättävät, tarjoavatko yhteislaskua, ja asiakkaat valitsevat markkinoiden tarjonnasta sopimukset erillisillä tai yhteislaskulla.
 - Verkonhaltijan erillislaskutukseen verrattuna muuttuva luottotappioriski tulee kompensoida riittävillä mekanismeilla.
 - Yhteislaskutuksesta vastaava myyjä huolehtii asiakkaiden laskuttamisesta ja kaikesta perinnästä sekä luottotappioista.
 - Toimintamalli on myyjille tasapuolinen ja läpinäkyvä.
 - Jos tehotuotteiden laskutuksen perusteena oleva teho määritellään kalenterikuukausittain ja verkkonhaltija ilmoittaa tehotuotteiden laskurivit , verkkojen tehotuotteita ei tarvitse harmonisoida. (Velvoitettava laissa.)
 - Asiakkaalle ei mm. saa muodostua uutta riskiä, että hänen pitäisi maksaa jakelusta kahdesti.
 - Myyjän tulee laskuttaa verkkonhaltijan puolesta laskuttamansa erät sellaisinaan lisäämättä laskutuslisiä tai palkkioita.
 - Toimintamallin tulee perustua lainsäädäntöön.

Sopimuskuvio säilyy ennallaan, vaikka asiakas voi päättää muuttaa rahan kulkua...

Vapaaehtoinen yhteislaskutus

- myyjä päättää, tarjoaako
- asiakas päättää, ottaako
- verkonhaltijan on tarjottava
- edellyttää datahubia
- säännelty menettely, ei sopimusviidakkoa myyjien ja verkonhaltijoiden välille
- verkonhaltijalle kuuluu ehdotuksessakin
 - laskutusvalmius
 - asiakaspalvelu
 - asiakassuhde

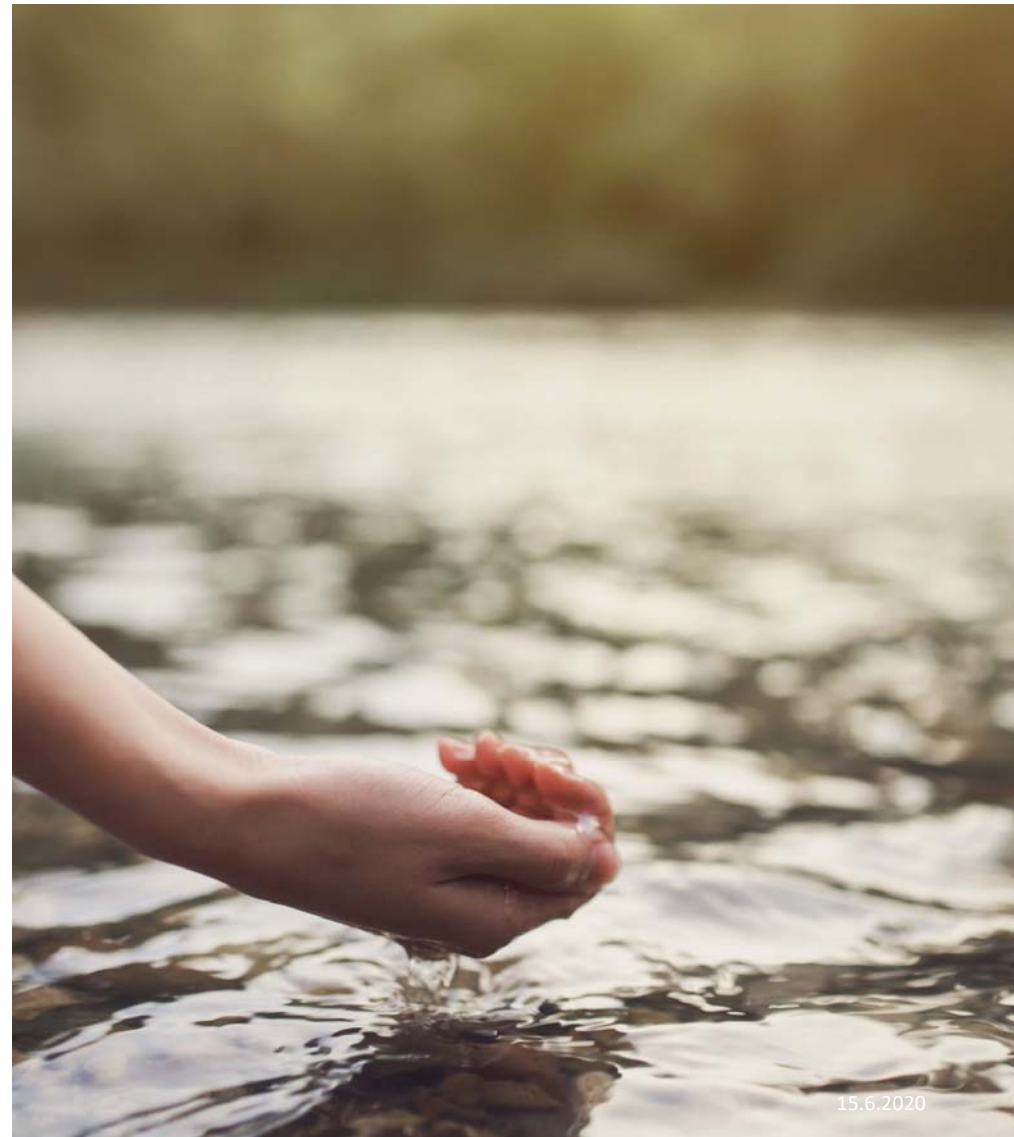

Suosituksia

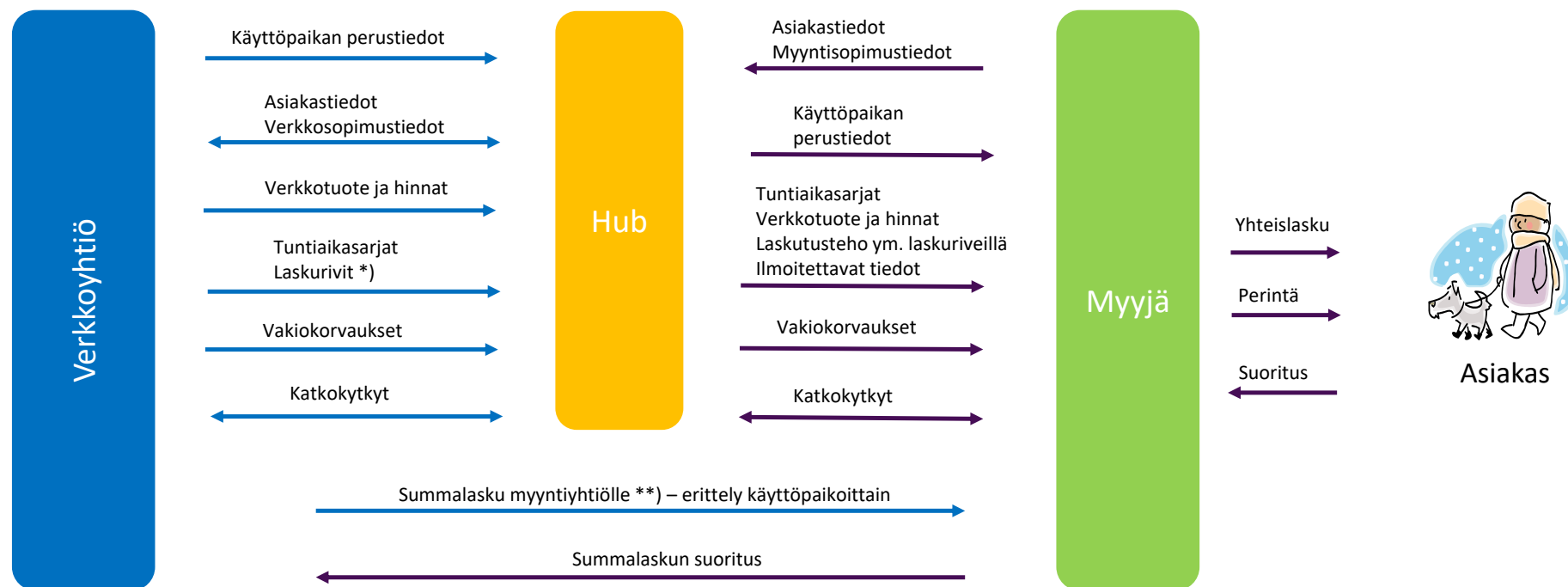
- Lainsäädäntömuutosten valmistelu
 - älyverkkotyöryhmän ehdotusten toteuttamisen yhteydessä? - ennen datahubin käyttöönottoa
 - säännellään jakeluverkonhaltijan, myyjän, asiakkaan ja datahubin sekä ehdotettavan keskitetyn vakuudenhallintayksikön keskeiset oikeudet ja velvollisuudet
 - Energiavirasto valtuutetaan antamaan tarkempia määräyksiä vakuuden laskennasta, hyväksyttävistä vakuuksista, tiedonvaihdoista jne.
 - vakuus myös toimitusvelvolliselta myyjältä
 - verkonhaltijan laskutus myyjältä kohdistuu aina kalenterikuukauden jaksoon
 - myyjän ja verkonhaltijan välisen laskun lähettäminen, maksuaika, muistutus-palvelun keskeytysvaroitus säänneltävä tarkasti
 - myyjä voidaan sulkea palvelusta verkkokohtaisesti
- Perussopimuskuvio
 - myyjä ja asiakas sopivat yhteislaskutuksesta sähkönmyyntisopimuksessa tai eri sopimuksessa
 - sähköverkkosopimusta ei tarvitsisi muuttaa (huomioitava laissa ja alan sopimusehdoissa)
 - myyjä liittyy vakuudenhallintajärjestelmään ja tekee tarvittavat ilmoitukset datahubiin
 - ei sopimuksia myyjät - jakeluverkonhaltijat
- Kokonaistoimitussopimusta koskeva lain säännös tarpeeton

Vielä selvitettävää

- Vakuudenhallintaratkaisu
 - keskitetty vai hajautettu, kuka ylläpitää
- Myyjän verkonhaltijan hyväksi annettavan vakuuden määräytyminen ja käytännön toteutukset
 - kilpailuoikeudellinen varovaisuus, ei toimialajärjestön tehtävä
 - tarvitaan sidostahojen konsultaatio
- Arvonlisäverotus
 - miten myynnin korjaukset tehdään luottotappiotilanteessa
 - tarvitaan ennakkopäätös verohallinnolta
- Mahdolliset tunnistamattomat riskit, erityisesti asiakkailla
- Ennakkolaskutuksen kieltö?
- Laskutusosoitteen siirron rajoittaminen?
- Viestintätarpeet?

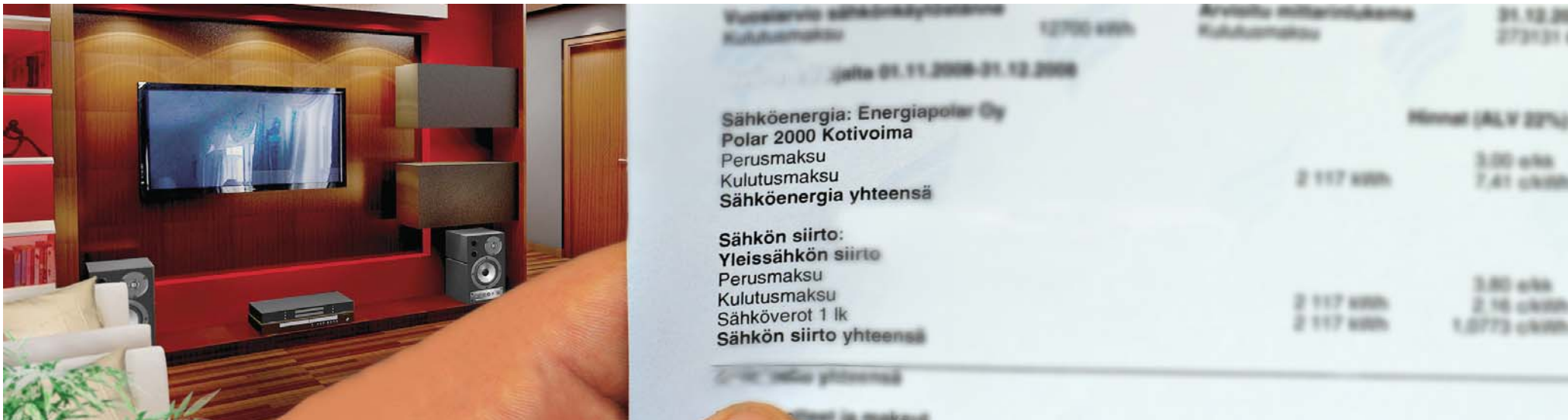
Yhteislaskutus

ET:n vakuudenhallintatyöryhmän ehdotukset

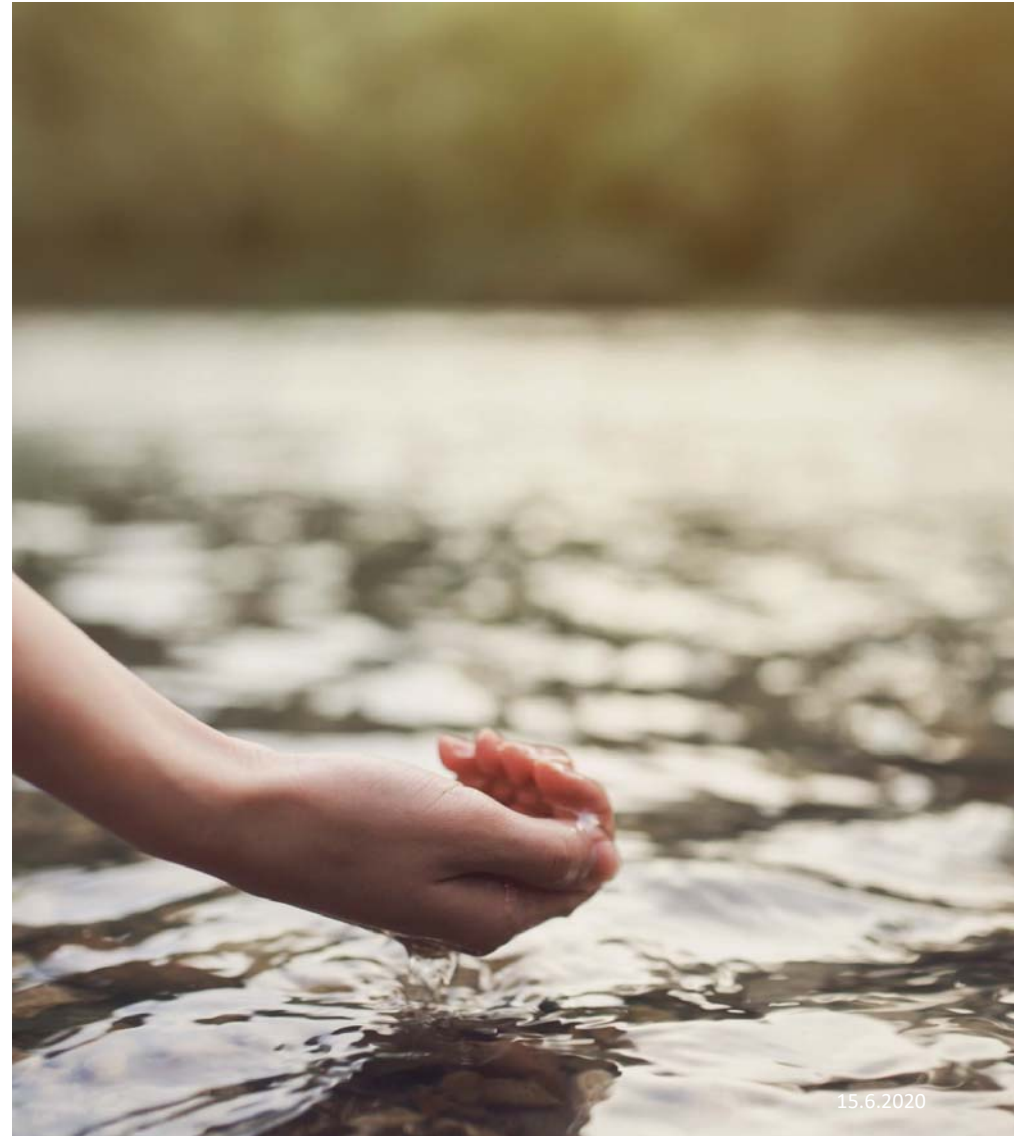
Energiateollisuus

- Taustalla ET:n aikaisemman yhteislaskutusta pohtineen työryhmän raportti
- Verkkovaliokunnan reunaehto työlle: menettely ei saa kasvattaa jakeluverkonhaltijoiden luottoriskiä nykyisestään
- Toisaalta asiakkaalle ei saa muodostua riskiä, että hänen pitäisi maksaa verkkopalvelusta kahdesti
- Verkonhaltijan saatavat turvataan myyjän antamalla vakuudella
- Työryhmä ehdotti valtakunnallisesti keskitettyä datahubia hyödyntävää, säädöspäätösteistä vakuuksien hallintayksikköä, johon osallistuminen olisi pakollista
- TEM ei kuitenkaan ollut valmis säätämään lailla uutta monopolia keskitettyä vakuudenhallintaa varten
- Verkkovaliokunta perusti uuden työryhmän, jonka tehtävänä oli selvittää, miten verkkoyhtiön ja asiakkaan oikeudet turvaava vakuudenhallintajärjestelmä olisi mahdollista toteuttaa mahdollisimman tehokkaasti

Reunaehdot

- (Keskitetyssä) järjestelmässä pitää olla mukana kaikki verkkoyhtiöt (ei välttämättä omistajina)
- Pelisääntöjen tulee olla selkeät ja yhdenmukaiset ja kohdella kaikkia myyjiä tasapuolisesti
- Riittävä vakuus tulee pyytää kaikilta yhteislaskuttavilta myyjiltä, mutta se ei saisi kohtuuttomasti lisätä markkinoille tulon kynnystä tai aiheuttaa kohtuutonta taloudellista rasitusta myyjille
- Perusperiaatteet tulee kirjata lainsäädännössä
- Yksityiskohdat tulee määrittää Energiaviraston määräyksessä
- Järjestelmä edellyttää viranomaisvalvontaa
- Järjestelmä perustuu datahubissa oleviin tietoihin
- Tarvittavien tietojen tulee olla ao. osapuolten todennettavissa

Vaihtoehdot

1. Keskitetty jakeluverkkoyhtiöiden hallinnoima vakuudenhallintayhtiö (tai osuuskunta)
2. Keskitetty yhden verkkoyhtiön (JVH tai Fingrid) hallinnoima vakuudenhallintayhtiö
3. Energiaviraston hallinnoima vakuudenhallintajärjestelmä
4. Hajautettu verkonhaltijakohtainen vakuudenhallintajärjestelmä

Arviointikriteerit:

- a. Järjestelmän perustaminen ja käynnistäminen
- b. Normaali rutiinitoiminta – vakuuksien hallinta
- c. Muutostilanteet (myyjän maksuvaikeudet, vakuuden realisointi)
- d. Mahdolliset poikkeustilanteet

Vakuuden hallintajärjestelmä

- Eri vaihtoehtoja punnitessaan vakuuden hallintajärjestelmää pohtinut työryhmä katsoo, että **ainoastaan Energiaviraston hallinnoimassa aidosti keskitetyssä vakuudenhallintajärjestelmässä** voidaan kaikille toimijoille turvata yhtäläiset ja tasapuoliset oikeudet ja velvoitteet.
- Muut keskitetyt järjestelmät samoin kuin hajautettu verkonhaltija-kohtainen järjestelmä olisivat myyjien ja heidän asiakkaidensa kannalta hankalia.
- Oletettavasti viranomaisenhallinnoima malli olisi myös kokonaiskustannusten kannalta tehokkain.

Vakuus

- Vakuutena perinteinen pankkitakaus on esitetyistä vaihtoehtoista paras.
- Se on laajasti käytössä oleva toimiva ja selkeä järjestelmä.

Riskit ja epävarmuudet

- Eri vaihtoehtoja arvioidessaan työryhmä tunnisti riskin, että järjestelmästä tulee niin kankea ja kallis, että se ei käytännössä toimi.
- Järjestelmä voi osoittautua myyjille niin kalliiksi, että ne eivät lähde mukaan.
- Viime kädessä päätävältä on lainsäätäjällä ja viranomaisilla - otetaanko yhteislaskumenettely käyttöön ja millä ehdoilla?
- Työryhmä suosittelee, että ennen lopullista päätöstä tilanne kartoitetaan markkinaosapuolille tehtävällä kyselyllä.
- **Järjestelmän kustannuksia on mahdollista alentaa** esimerkiksi kohdistamalla vakuusvaade vain riskitoimijoille ja määrittämällä vakuustarpeelle selkeät periaatteet.
- Mikäli päädytään ratkaisuun, jossa verkonhaltijan riski kasvaa nykyisestä, tulee tämä ottaa huomioon regulaatiossa.

Toimitusvelvollisuuden uudistaminen

Energiateollisuus

Toimitusvelvollisuusjärjestelmän kehittäminen myyjiä tasapuolisesti kohtelevaksi

- Toimitusvelvollisuus tulisi koskea kunkin myyjän olemassa olevaa asiakaskuntaa niin, että muuttotilanteissa, määräaikaisen sopimuksen päättyessä tai muuten asiakkaan jäädessä sopimuksettomaksi toimitusvelvollisuus kuuluisi asiakkaan nykyiselle/viimeisimmälle myyjälle.
 - Laissa tulisi säätää asiakkaan sopimuksettoman jakson varalle, kuinka kauan sitten voimassa olleeseen sopimussuhteeseen perustuen toimitusvelvollisuus voisi määräytyä.
- Asiakkaan (nykyinen) myyjä velvoitettaisiin ylläpitämään julkista hinnoittelua uusille (toimitusvelvollisille) sopimuksille.
- Niissä harvinaisissa poikkeustapauksissa, joissa asiakkaalle ei ole osoittaa nykyistä/edellistä myyjää, osoittaa Energiavirasto asiakkaan toimitusvelvollisen myyjän.
 - Tämä toissijainen toimitusvelvollisuus määräytyisi valtakunnallisesti Energiaviraston vuotuisesti tai joka toinen vuosi toteuttaman kilpailutuksen perusteella.

Vaatimukset toimitusvelvollisuustuotteelle

- Toimitusvelvollisuustuotteiden hinnoittelumahdollisuuksia tulee lisätä
 - Esimerkiksi muuttuvahintainen, spot-sidonnainen tai muuhun julkiseen viitehintaan ja määräaikaisiin tarkistuksiin perustuva toimitusvelvollisuustuote tulisi sallia
 - Näitä ei tarvitse tehdä pakollisiksi tai ainoiksi mahdollisuuksiksi
- Toimitusvelvollisuushinnoittelun periaatteen tulee voida nojautua julkisesti noteerattuun markkinahintaan. Tämä parantaisi hinnoittelun läpinäkyvyyttä.
- Toimitusvelvollisuushinnan osalta ei tarvita muuta sääntelyä, kuin vaatimukset hinnan kohtuullisuudesta, julkisuudesta sekä siitä, että tuotteen ehdot eivät saa rajoittaa kilpailua.

Toimitusvelvollisuuden kohdistuminen asiakkaihin

- Nykyisen järjestelmän mukaan toimitusvelvollisuus kohdistuu kuluttajille sekä muille loppukäyttäjille, joiden käyttöpaikka on varustettu enintään 3 x 63 ampeerin pääsulakkeilla tai joiden sähkönkäyttöpaikkaan ostetaan sähköä enintään 100 000 kilowattituntia vuodessa.
- ET:n näkemyksen mukaan tähän ei ole tarve tehdä muutoksia.

Toimitusvelvollisuuden piirissä olevan loppukäyttäjän oikeus kokonaistoimitussopimukseen

- Toimitusvelvollisuuden piirissä olevalla loppukäyttäjällä on nykyään oltava mahdollisuus tehdä vähittäismyyjän kanssa sopimus, joka sisältää sähköntoimituksen lisäksi sähkönjakelun sisältämän palvelun.
 - Toimialalla näitä sopimuksia kutsutaan sähkön (kokonais-)toimitussopimuksiksi.
- ET:n näkemyksen mukaan datahubin käyttöönoton myötä näistä sopimuksista voitaisiin luopua.
- Datahub mahdollistaa aikanaan teknisestä näkökulmasta asiakkaiden tehokkaan yhteis-/läpilaskutuksen. Tämän jälkeen ei asiakkaan näkökulmasta ole enää nimenomaista tarvetta vaatia kokonaistoimitussopimusta, jonka ensisijaisena asiakashyötynä on nähty yksi kokonaislasku sähköstä.

Siirtomaksujen rakenteiden harmonisointi

Energiateollisuus

Siirtomaksujen rakenteiden harmonisointi

- Olemme samaa mieltä älyverkkotyöryhmän näkemyksestä, jonka mukaan jakeluverkkojen siirtohinnoittelun yleiset rakenteet ja muutosten siirtymäajat tulee harmonisoida
 - rakenteiden lisäksi tulee määräytymisperiaatteet harmonisoida riittäväällä tarkkuudella
- Tämä tulee tapahtua **lainsäädännössä tai viranomaisen määräyksiin**
- Tätä varten tarvitaan erillinen työryhmä pohtimaan asiaa
 - tarvitaan yhteistyötä ja lisäselvityksiä
 - laaja-alainen edustus; verkonhaltijoiden lisäksi myyjien, asiakkaiden ja muiden sidosryhmien edustajat

Kiitos!

Riina Heinimäki

Johtava asiantuntija

Energiamarkkinat, asiakkuudet

riina.heinimaki@energia.fi